N° 2033

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitenste len ƒ 6,00; franko door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 30 DECEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 29 December.

De kerkvervolging, waarmede de eerbiedwaardige grijzaart, Mgr. von Vicari, Aartsbisschop van Freiburg, in het hertogdom van Baden te worstelen heeft, is eene dier gebeurtenissen, die, gelijk vroeger de inhechtenisneming van den niet minder eerbiedwaardigen grijzaart Droschte zu Visschering, Aartsbisschop van Keulen, in het godsdienstig leven van Duitschland een omkeer bewerken. De bureaukratie der gouvernementen van den Bovenrijn stond tot dusverre nog alleen in den weg, om te verhinderen dat de Kerk eene betamelijke vrijheid genoot door gansch Duitschland. Overal elders, met uitzondering van eenige kleine Duitsche protestantsche potentaatjes, is de vrijheid der Kerk, zoo niet volledig, dan toch in die mate gevestigd, dat zij aan de voorname haar opgelegde verpligtingen kan beantwoorden. Alleen de Bovenrijnsche bureaukratie hield vast, wat zij in 't begin dezer eeuw in strijd met aangegane internationale verbindtenissen had goedgevonden te beramen, ten einde de katholieke onderdanen langzamerhand te protestantizeeren. Zij had nogtans ten jare 1848 de ondervinding opgedaan, dat haar protestantizeeren, waar zij meende met vrucht te hebben gewerkt, was uitgeloopen op radikalizeeren. Het heeft niet gebaat. Men heeft dezer dagen blijken gezien van zoo treurige verblindheid, dat men niet weet waarover zich meer te verwonderen, óf over de woede thans tegen eenige weerlooze priesters aan den dag gelegd, óf over de vrees, vroeger jegens de radikalen betoond. Er hebben zich op meer dan eene plaats verscheidene sprekende kontrasten voorgedaan, die alleen genoeg zijn om een toestand te karakterizeeren en de handelende personen in het daglicht te plaatsen, dat hen ten toon stelt. Wat zien wij toch? Wie zijn de lieden die zich het vurigst toonen in het kerkeren en beboeten der Badensche priesterschap? Zij zijn van tweederlei soort. De eerste soort bestaat uit dat slag van lieden, die deel genomen hebben aan den radikalen opstand van 1848. Deze zijn heel konsequent als zij zich nu leenen tot de vervolging der Katholieke Kerk. Zij maken gebruik van de aangebodene gelegenheid, om, middelerwijl zij blijk schijnen te geven van hunne zoogenaamde boetvaardige getrouwheid aan het hertogelijk gouvernement, zich met der daad te wreken op de katholieke priesterschap, omdat de Katholieke Kerk ten jare 1848 door haren invloed al heeft gedaan wat zij kon, om de bevolking te handhaven in de onderwerping aan de gestelde magten en te ontrukken aan den invloed van de radikale revolutie. Niemand kan het bevreemden, dat het radikalismus zoo handelt. Het volgt slechts zijne natuur. Maar hoe een gouvernement zich zoodanig kan verblinden, dat het tot werktuig wordt van die radikalen om diegenen te kastijden, die het hebben gered uit de jongste revolutionnaire verwoesting, dat mag te regt verwondering wekken, zelfs al is dat gouvernement protestantsch, en al zijn die vervolgde ingezetenen katholieke priesters en Bisschoppen.

De tweede soort van lieden, die bijzonder in deze vervolging trachten uit te munten door gestrengheid tegen de katholieke geestelijkheid, bestaat uit die ambtenaren van het hertogelijk gouvernement, die ten jare 1848 zich hebben aanbevolen door pligtvergetende vreesachtigheid voor de revolutionnaire beweging. Velen van de hooge en mindere ambtenaren der Badensche bureaukratie hadden ten jare 1848, bij de uitbarsting der revolutie in de verschillende streken van Baden geen anderen moed, dan om bij de eerste de beste revolutionnaire verstoring de vlugt te nemen, en het bewind onverdedigd over te laten aan het geweld des oproers. Die lieden hebben nu goed te maken wat zij oneers op zich hebben geladen door hunne schandelijke vlugt. En hoe dat gedaan? Door zich te wreken op hen, die hun toenmalig gedrag door een edel moed- en pligtbetoon hebben beschaamd. De geestelijkheid, vooral de zoogenaamde ultramontaansche geestelijkheid, die thans het hoofd niet buigt onder de tirannieke willekeur van de Badensche bureaukratie, die geestelijkheid was het, die ten jare 1848 onder de leiding van hare bisschoppen pal stond in hare getrouwheid aan het hertogelijk gouvernement en zoowel van de hoogte der predikstoelen, als in de burger-kringen, soms zelfs op de openbare straten en pleinen, en waar het pas gaf, in de tegenwoordigheid van het muitend radikalismus, de bevolking vermaande dat zij volgens pligt en geweten getrouw moest blijven aan den hertog en geen deel kon nemen aan de revolutie zonder zich te bezondigen. Welnu, die moedige geestelijkheid is het die thans door die laaghartige bureaukratie geboet en gekerkerd wordt. Men heeft prefekten gezien, die ten jare 1848 schandelijk de vlugt hadden genomen, maar die nu den moed hebben om op straat in hechtenis te nemen een of ander weerloozen priester, die, na de vlugt van den prefekt onbeschroomd de katholieke bevolking, en zelfs het revolutionnair geweld openlijk tot rust en onderwerping aan den hertog had aangemaand. Er heeft zich zelfs een van die vreesachtige prefekten voorgedaan welke de vlugt hadden genomen, reeds bij het gerucht, dat er radikalen in aantogt waren, die thans den verbazenden moed heeft gehad een jeugdig meisje van 21 jaren in hechtenis te nemen, omdat zij zich woorden van medelijden liet ontvallen voor een grijzen priester, die ter gevangenis werd geleid. — Wij vragen het, bij zulke tooneelen, die krachtig genoeg spreken door het kontrast der betrokkene personen, hoe kan daarbij een gouvernement blind genoeg zijn, om niet te zien, dat het ten speelbal strekt van drijvers, die, wat zij ook ten doel hebben, zeker niet het belang des lands, en nog minder het belang van het hertogelijk Huis behartigen. Want, als daarbij iets evident is, moet het dan niet dit zijn, dat het streven der kerkvervolging [illegible] kan zijn, dan om juist diegenen te verzwakken, juist de kracht dier genen te breken, die ten jare 1848 al hunnen invloed hebben gebruikt om het gouvernement tegen de revolutie te beschermen, en daarin werkelijk grootendeels zijn geslaagd.

Intusschen, dat doel der Kerkvervolging, dat de Badensche bureaukratie nastreeft, wordt juist door de Kerkvervolging niet alleen niet bereikt, maar zij bekomt in plaats daarvan een tegenovergesteld rezultaat. Het kontrast, waarop wij zoo even wezen, kan niet anders dan in het oog springen der Badensche bevolking, en zal meer dan iets anders bijdragen om van den eenen kant de gehechtheid der Katholieken voor hunne geestelijkheid te verdubbelen, en om van den anderen kant den eerbied der protestantsche bevolking voor de katholieke priesterschap en voor de katholieke Kerk te verhoogen waar die reeds bestaat, te doen geboren worden, waar die nog tot nu toe werd gemist. Wat toch spreekt uit de gebeurtenissen in Baden? Eene verwonderlijke waardigheid der priesterschap en der Kerk. Ten tijde van revolutionnaire beweging wordt de doorgaands ligtelijk voor verleiding vatbare bevolking er toe gebragt om elken steun door de geestelijkheid aan het gouvernement verleend, voor regerings-vleijerij uit te krijten, natuurlijk ten gevolge van revolutionnaire inblazingen. Onvermijdelijk is dit ook het geval geweest in Baden. Wat doet nu de tegenwoordige vervolging? Zij levert de proef op de som, dat de geestelijkheid van Baden, in haren steun aan het gouvernement gegeven, slechts heeft gehandeld uit pligtbesef, dewijl nu, waar een ander pligt lijdelijk verzet vordert, zij niet in gebreke blijft, om liever boeten en kerker te ondergaan dan te kort te doen aan de gehoorzaamheid en de regten, die zij aan een ander gezag, dan dat der Kerk, verschuldigd is. En let wel dat ook dit lijdelijk verzet het karakter heeft van ware pligtbetrachting, uit een diep besef van christelijke waarheid gesproten. Dat lijdelijk verzet gaat geen stap verder dan pligt het gebiedt. Het bepaalt zich met dáár, waar het niet geoorloofd is te gehoorzamen, het *non possumus* der Apostelen uit te spreken, en laat zich verder zonder eenige tegenkanting van welken aard ook, lijdzaam en geduldig beboeten en kerkeren. En of dat niet genoegzaam ware, zoo klinkt de stem des grijzen kerkvoogds, die aan zijne onderhoorige geestelijken gebiedt om de bevolking tot orde, rust en gehoorzaamheid aan het hertogelijk gouvernement aan te manen. En die talrijke priesterschap die van stad tot stad en van dorp tot dorp in de gevangenis is geworpen, middelerwijl zij de daad stelde, die tot voorwendsel der gevangenis zou worden aangegrepen, laat niet na bij het verrigten van haar kerkelijken pligt de geloovigen tot rust en onderwerping aan te sporen, en te smeeken, dat zij geen ander middel tot redding in den nood aangrijpen, dan verzoekschriften tot den groothertog en gebeden tot God. En om de kroon op te zetten aan die waardige houding, zoo ziet men in Baden de talrijke katholieke bevolking, die nog zoo kort geleden uit eene revolutie is gekomen, waarin het hertogelijk gezag was bespot, gehoond, verguisd en vernietigd, dat teruggekeerd gezag, hoe vervolgzuchtig het ook zij, eerbiedigend zich rustig houden, en zoo het, bij het zien, dat zijne geliefde priesters willekeurig worden geboeid, een oogenblik vergeet wat het aan dat gezag, zelfs in de tirannij, verschuldigd is; dan is in den regel één enkel woord van den ter kerkering opgevangen priester voldoende, om de menigte van haar door gloeijende en billijke verontwaardiging aangevangen verzet te doen terugkomen om het lijdzaam aan te zien dat men hare geestelijke herders kerkert. — Voorwaar, zulk een voorbeeldig gedrag is in onzen bewogen en tot revolutie overslaanden tijd al te opmerkelijk, dan dat het niet bij vriend en vijand indruk moet maken. De Katholieken moeten daardoor meer katholiek worden, terwijl aan de Protestanten een voorbeeld niet slechts ter bewondering, maar ter betrachting wordt aangeboden. Daarbij komt van zelf uit het verschil, dat er bestaat tusschen een protestantsche en eene katholieke godsdienstige beweging, een verschil dat al te duidelijk is, dan dat wij daarvan de bijzonderheden behoeven te doen uitkomen.

De *Volks-almanak voor Nederlandsche Katholieken* heeft zijn derden jaargang in 't licht gezonden. We voelen ons gedrongen voorloopig en met een enkel woord van onze belangstelling in dezen almanak blijk te geven. We meenen dit niet beter te kunnen doen dan door het overnemen van een gedeelte uit het voorberigt, geschreven door den heer Alberdingk Thijm, weinige uren nadat hij zijn medeverzamelaar dezer bladeren, den heer van Nouhuys, vroegtijdig weggenomen door den dood, naar het stille graf had begeleid. Den doode eenvoudig en hartelijk te gedenken en zonder ophef aan den lezer zijne stille verdiensten te herinneren, was zeker de eerste en natuurlijkste gedachte die uit de treurige plegtigheid van den morgen, oprees. De heer Alberdingk doet zulks, met die teederheid van gevoel, welke, omdat zij zacht spreekt en als door tranen belemmerd, een des te dieper indruk achterlaat.

Maar de gedachte des doods slaat zijn moed niet neder of maakt zijn geest dof. — Uit dat ééne denkbeeld: wij hebben een onzer medestrijders verloren, ontwikkelt zich terstond eene reeks van andere denkbeelden die met het eerste in het naauwste verband staan. De harmoniesche eenheid van het Katholicismus, zich afspiegelende in eene duizendvoudige verscheidenheid doet zich op aan den geest, en met de hem eigen kracht van uitdrukking en oorspronkelijkheid, weet de heer Alberdingk dit Goddelijk beginsel der Kerk, dat ook aan de gansche schepping ten grondslag ligt, meesterlijk ons voor oogen te stellen, en het zonder eenigen dwang, maar het als vindende op zijn weg, in verband te brengen met de wondervolle herstelling der hierarchie en hare onzinnige maar magtelooze bestrijding. Des schrijvers dichterlijke geest neemt een hooger vlugt en stort in nieuwe beelden zich uit, die ons den strijd in zijn wezenlijke beteekenis doen kennen.

Wij twijfelen niet of onze lezers zullen de uitmuntende, door ons bedoelde plaats met belangstelling en genoegen lezen en zich eigen maken. Zij is deze:

»En dan — nadat wij ons hart hebben uitgestort? nadat wij onze dooden hebben begraven, en het teeken op hun graf geplaatst is, waarin wij overwinnen? — Terug in het leven; de rijen der krijgsgenooten op nieuwen voet aaneengesloten, op nieuw de banier ontrold, en den goeden strijd gestreden!

»Dit is het eigenaardige van hen die opkomen voor een duidelijk omschreven en afgerond leerstelsel, een stel-

sel dat zij vast gelooven door Christus aan de waereld gegeven te zijn, een stelsel, dat zij niet *maken*, maar met hart en ziel aannemen gelijk het zich in den loop der eeuwen gehandhaafd heeft en zij het gevestigd vinden, en dat dus, in hunne schatting, op een hechteren grondslag berust dan het bijzonder oordeel van enkele op zich-zelven staande en elkaâr onophoudelijk tegensprekende geleerden, — dit is het eigenaardige bij hen: dat de gang van den strijd voor dat stelsel weinig afhankelijk is van de persoonlijke kracht of van de talrijkheid der genen, die het voorstaan. Zoo lang er een kampvechter overblijft, die de krijgsleus kan uitspreken, zoo lang leeft en werkt het stelsel, en heerscht over duizenden en tien-duizenden; en zoo is het woord waarheid van Châteaubriand, *»qu'un principe vaut mieux que cent mille hommes.«* Het katholieke leerstelsel sluit, in de schatting zijner voorstanders, volkomen in de orde van het één en algemeen heelal, van de maatschappij, die, in gezonden staat, eenheid en verscheidenheid vertoont. Zoo wordt het stelsel gedragen, gesteund, en voortgezet, door krachten die er schijnbaar vijandig aan zijn. En daarom, of onze strijdmakkers aan onze zijden wechvallen: — hoe zou ons dit ontroeren of ootmoedigen? Niet alleen, dat zij, als gezegd werd, in de eeuwigheid aan onze taak blijven medewerken: maar de dingen vervolgen, sints Christus, hun loop met of zonder de gevallenen; en wij hebben ons daar maar bij aan te sluiten om voort te streven op christelijke baan. Niet alsof de genen, welke het bijzonder oordeel van henzelven, of van een ander *persoon* zonder gezach, tot enigen leidsman nemen; zij hebben geen punt van uitgang, geen rustpunt. Ontvlambare stof is een geducht wapen, maar zij moet een onwrikbaar punt in de ruimte hebben, van waar aan het vuur eene bepaalde richting wordt gegeven. Die vuur aanbrengt in een omtrek, waar de gaswolken vrij heromzweven, sticht brand en verongelukt.

»Dit is het geheim onzer kalmte, bij de ontsluijering der waarheid. Op verwonderlijke wijze zien wij den loop der eeuwen voltrekken. Het heden stemt overeen met de beloften, ons uit den Hemel gedaan; en God zal onze hoop niet beschamen.

»Op vreedzame en zedige wijze is de Katholieke Kerk in Nederland hersteld: daar is wel gerucht gemaakt; maar het gerucht was daarbuiten. Eenige jaren is de geregelde loop der Nederlandsche Kerk in het christelijk planeetenstelsel verstoord geweest: Utrecht en zijne diaeren in geregelden kring heenzwevende wachterbollen heeft zijn bedaarden cirkelgang om het middenpunt hernomen. Daar zijn staartsterren, die dat niet gaarne zien, die, omdat zij zelve geen punt hebben, waaromheen zij zich kringswijs bewegen, nu en dan eens als verwilderd, met opstaande vuurkuif, door ons sterrenstelsel komen zwieren, en ons het recht betwisten van een centrum te hebben. Reeds Jacob Cats heeft de staartsterre gesien int Jaer 1618, gedurdt op de vergaderinghe van de Synode, ghehouden tot Dordrecht (1), maar hij stelt zo natuurlijk niet tegen de planeeten over. Echter roept hij Jezus, de ware Son", barmhertigheid aan om de eenheid te herstellen:

»Drijff uyt ons Nederlandt dien vreemden Tuymelgeest,
Die over al het hert der vromen maeckt bevreest.
Coom, ware Vrede-vorst, en stel doch in de stede
Van desen langhen twist dijn Goddelijcken vrede;
Geeft dat der menschen hert, verhart gelijck een steen,
Door dijnen sachten geest mach weder werden EEN."

»Wij zouden thands echter zien, dat men met louter staartsterren geen ordelijke zonnestelsels maakt, en bij en vele zijner godvruchtige tijdgenooten met hem zouden in onze dagen, op de dordtsche komeet niet langer hunne loop bouwen. Geen vergelijking gaat zuiver door, en ik moet inderdaad zeggen, dat ik, meer vertrouwen heb op den geregelden, schoon dan elliptischen, loop van Herschell's hemelbol dan op de geheel spoorloze dwarrelgangen van vele lichten hier op aarde. Hoe 't zij — houden wij ons binnen onzen kring; ik geloof dat wij er wel aan doen; en nog is er afwisseling te over, — zonder dat wij ons laten verschroeven of bevriezen door de losbandigheid het zij van de zinnen, hetzij van den geest, — sensualismus en rationalismus.

»Niet, dat ik het vrije *leven* tot een werktuiglijke omwenteling wil verlaagd hebben. — de Heer des Levens bewaar mij voor zulke miskenning zijner mildheid! Maar Hij, die gezegd heeft, »Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven", sluit daarmee toch alle wegen en levenswijzen, en zoogezegde waarheden uit, die buiten Hem liggen. Dus heeft ook het leven zijn natuurlijken kring, waarbuiten het niet gaan mag. De Kerk, die dit hoogere bepaalt en leidt, heeft zich ten allen tijde ook zeer eigenaardig met de bepaling der *eerste* onafhankelijke regels voor het mindere en lagere belast. Met andere woorden, van de Kerk ging de leer uit van den dagelijkschen gang onzer ziel in de Dienst Gods, — van haar ging ook uit de leer van den dagelijkschen gang der hemellichamen, die ter bepaling strekken voor den *tijd* — dat is voor één der formen van ons stoffelijk leven. De Kerk gunt gaarne der Wetenschap hare eigenaardige en tot redelijke hoogte onafhankelijke ontwikkeling — maar voor dat de Wetenschap er was, moest er *geleefd* worden; moesten er maatstaven worden aan de hand gedaan ter scheiding en verbinding van gedachten en daden: moest men vooral door zekere merkpalen zich eene voorstelling van den *tijd* kunnen maken, en daarmee, als met al het overige wat tot de opvoeding der volken behoort, belastte God Zich-zelven of zijne Stedehouders voor hem."

(1) *Zeeusche Nachtegael*, Middelb. 1623, ook gedeeltelijk opgenomen in mijne *Nederl. Ged.* B. II, bl. 123.

Men schrijft ons uit 's Hage, dd. 24 December:

»Den 21 dezer, ten 12 ure, heeft Mgr. van Vree, Bisschop van Haarlem, deze rezidentie verlaten. Even voor ZDs vertrek is Zijn Hoogw., namens eenige Katholieken van 's Gravenhage, de hulde gebragt van een kostbaar boekwerk in folio, rijk versierd met fraaije staalplaten en in smaakvollen band gebonden, tot aandenken van de eerste bediening des H. Vormsels te 's Hage, bij de herstelling der bisschoppelijke hierarchie in Nederland. Z. Hoogw. heeft met veel welgevallen het werk bezigtigd en de hulde aangenomen; met de innigste belangstelling en hartelijkheid den gezamenlijken donateuren ZDs dank betuigende en zijne beste wenschen toebrengende. Eene toepasselijke inscriptie was vóór in het werk geplaatst, en werd door Z. Hw. met aandacht gelezen. De inscriptie was in gewoon schrift met de pen. Men houdt zich bezig met het drukken van twee prachtbladen op *ultra-marin*, met zilveren letters en bloemranden, de namen van allen alphabetiesch vermeldende, die, veel of weinig zullen hebben bijgedragen tot dit bewijs van deelneming in deze hooge godsdienstige plegtigheid in Dec. 1853. Van die bladen zal ieder inteekenaar een fraai, op zwaar wit papier, in het blaauw gedrukt exemplaar, tot aandenken ontvangen."

Wij lezen in den *Noord-Brabanter*:

»De dag van gisteren was voor 's Hertogenbosch een ware dag van feestviering, een dag van zege. Het Mirakuleuze Lieve Vrouwebeeld, hetwelk sedert het jaar 1650 te Brussel berust heeft, en thans weder aan onze kathedraal is teruggeschonken, zou voor den eersten keer vertoond worden aan de ingezetenen, die met ijver en godsvrucht verlangden dat voorwerp hunner vereering te zien, voor hetwelk hunne voorvaderen met levend vertrouwen kwamen nederknielen en de gunsten van den hemel afsmeken.

»Een ander geluk viel hun tevens ten deel daar zij hunnen Opperherder, den Aartsbisschop, voor de eersten maal sedert zijne verheffing op den Aartsbisschoppelijken zetel in hun midden mogten zien.

»Ten negen ure liegen de plegtigheid van het feest: eene groote Priesterschaar begaf zich tot aan de deur der Kathedraal, alwaar Zijne Hoogw. afgehaald en Hem wijwater en wierook aangeboden werden.

»Daarna begon de pontificale Mis waarin Z. Hoog Ew. geassisteerd werd door de Hoog Ew. heeren Mgr. Deppen, nieuw benoemden Bisschop van Samos, en den Prelaat van Bern, en de Z. Eerw. heeren Corstens, pastoor der St. Catharina Kerk, en van den Heuvel, pastoor der St. Pieters Kerk als aartsdiakenen dienden. Na het eindigen der Mis begaven zich hunne Hoog Ew. voorafgegaan door eene schaar van 20 priesters achter het groot altaar, alwaar het mirakuleus beeld plegtig afgehaald moest worden. Van hier nam de processie eenen aanvang in de volgende orde: Verschillende broederschappen met hunne vaandels aan het hoofd; de zangers van het choor; de geestelijken die de Mis mede gediend hebben; vier geestelijken, met wierookvaten, die gedurig den wierook toezwaaiden aan het Mirakuleuse Beeld, hetwelk op eene draagbaar door de Z. Eerw. heeren Dekens van Veghel, Drunen en Eindhoven en den heer Heeren, stichter van het Liefdehuis, alle Boschenaars, op de schouders in zegepraal gedragen werd; dan volgde Mgr. de Aartsbisschop in zijn Bisschoppelijk gewaad, vergezeld door Mgr. Deppen, den Prelaat van Bern, en de andere tegenwoordig zijnde priesters.

»Zoo trok de processie de gansche kathedraal rond, waarna het beeld op den sierlijken troon, welke door den heer Schopmeijer junior vervaardigd is, en op het linker altaar voor het groote koor staat, geplaatst werd.

»De menigte volks was zoo uitermate groot, dat het ruime gebouw der kathedraal bijna niet in staat was dezelve te bevatten; en het verlangen om het beeld te zien zoo vurig dat overal aan pilaren enz. menschen zich vastklampten; — doch niettegenstaande die groote menigte is alles ordelijk afgeloopen, en men heeft niet een ongeluk, waarvoor men nogthans vreesde, te betreuren.

»Des avonds ten vijf ure, was even gelijk 's morgens, de kathedraal opgevuld met volk; de Z. Eerw. Pater Koemans betrad alsdan den kansel en hield eene predikatie in verband met de plegtigheid van den dag. Daarna gaf Mgr. de Aartsbisschop den Apostolischen zegen, en den *Te Deum* aan. Het zangerskoor, verder vervolgens den *Te Deum* uit, welke door den talentvollen heer van Paeschen, organist der kathedraal, gecomponeerd is.

»De priesterschaar begeleidde Zijn Hoog-Eerwaarde onder het zingen van den Psalm: *Laudate pueri Dominum*, tot aan de deur der kathedraal en zoo eindigde deze dag, welke immer met dankbaarheid door de Katholieken van 's Bosch zal herdacht worden."

Bij onderscheidene besluiten, gedagteekend van gisteren heeft het den Koning behaagd:

a. den generaal der infanterie baron R. Fagel, behoudens zijne aanspraak op pensioen, eervol te ontslaan als Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij het Hof van Frankrijk, onder dankbetuiging voor de zeer trouwe zeer goede en langdurige diensten door hem aan den lande, aan den Koning en aan Zijn Huis bewezen, hem voorts te benoemen tot minister van Staat;

b. den heer Mr L. A. Lightenvelt, met den laatsten dezer maand eervol te ontslaan als minister voor de Zaken der Roomsch-Katholieke Eeredienst, onder dankbetuiging voor de gewigtige diensten door hem in die betrekking bewezen, en hem te benoemen tot Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij het Hof van Frankrijk;

c. met den 1sten Januarij aanstaande tot minister voor de Zaken van de Roomsch-Katholieke Eeredienst te benoemen den heer Mr. J. A. Mutsaers, thans raadsheer in den Hoogen Raad.

Z. M. 1°. heeft goedgevonden den heer J. O. van Olst jr. te benoemen tot heemraad in het polderdistrikt Overbetuwe (Gelderland). 2°. tot notarissen benoemd: te Dordrecht, Mr. G. P. A. Struijk, en te Winterswijk, Mr. W. A. Roelvink. 3°. tot regter in de arrond. regtbank te Leijden, Mr. H. P. J. Tollens; tot kantonregter te Leijden, Mr. H. Geversz; tot griffier bij het kantongeregt te Leijden, Mr. H. C. Hupser; en tot plaatsverv. van den kantonregter te Leijden, Mr. P. H. Berkhout; 4°. op zijn verzoek eervol ontslag verleend aan W. D. van Roggen, als plaatsvervangend kantonregter te Wijchen; en aan Jhr. Mr. W. T. Gevers Deynoot, als regter-plaatsv. in de arrond. regtb. te Rotterdam; 5°. de heeren D. M. Ezechiels, te Rotterdam, en Mr. A. de Pinto, te 's Gravenhage, bij voortduring benoemd tot leden van de hoofdkommissie tot de zaken der Israëlieten.

Bij Z. M. besluit, zijn verleend de volgende pensioenen, als aan L. J. van Tiffelen, visiteur der in- en uitgaande regten en acc. te Helvoetsluis, *f* 640. aan W. Cohen, arrondissements-direkteur der indirekte belastingen te Alkmaar, *f* 2215 en aan T. Pijls, ontvanger der direkte belastingen en akc. te Brunssum, *f* 537.

LUXEMBURG, 20 Dec. Men verneemt dat in zeker dorp nogmaals drie jonge dochters voornemens zijn met joden in den echt te treden; eene verbindtenis die naar de christelijke zeden, niets anders dan konkubinaat is. Gaat dat zoo voort dan zal dra de zedelijkheid tot in den grond vernietigd worden. Bij het onderhandelen over een konkordaat moet bepaald worden, dat de burgerlijke echt tusschen Joden en Christenen, welke echt zelfs in geene protestantsche Staten geduld wordt, en tusschen gescheidenen, in 't vervolg wettiglijk verboden wordt. Frankrijk en België hebben voorlang, wat het laatste betreft, de bepalingen der revolutiewet opgeheven; alleen is Luxemburg de eenige beschaafde staat der wereld, waar ze steeds van kracht zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 December. De kollektive nota der vier mogendheden is den 11 dezer te Konstantinopel aangekomen. Reschid Pacha heeft, naar men zegt, met een zeker getal leden van den Divan beloofd krachtig mede te werken tot een ontwerp van vredelievende schikking.

Een verzoek om bijstand is den 3 door Reschid Pacha aan de vertegenwoordigers van Frankrijk en Engeland gedaan. Het hier op ontvangen antwoord is niet bekend geworden.

De Turksche gezant is uit Perzië terug geroepen en de Turksche gouverneurs der Aziatische provincien hebben last gekregen om de plaatselijke militie te organiseren, ten einde de oostelijke grenzen te beschermen tegen Perzië. Den 20 moest de groote raad van den Divan vergaderen.

— Tijdingen uit Rome vermelden het volgende betreffende het konflikt in de kerkelijke provintie van den Boven-rijn:

Men is hier van meening dat er eene schikking zal getroffen worden aangaande de kerkelijke zaken aan den Boven-rijn. De pogingen echter die hiertoe worden aangewend, zouden niet van de betrokken gouvernementen, maar van de naburige staten uitgaan. Want deze gevoelen zich niet zeer op hun gemak, ziende hoe er aan den ingang huns gebieds een vuur van godsdienstvervolging wordt aangestookt, welk uit den aard der zaak strekt tot een revolutionaire propaganda zal overslaan. Zij hebben dan de handen zamen geslagen om den heelen Duitschland in beweging dreigt te brengen, te vernielen, en om de volken te doen, die met der tijd een brand kan worden, magtig om den geheelen Duitschen bond te verzenden.

Zelfs Pruissen zoo, hoe vijandig het zich anders ook toont jegens de katholieke pers, aan deze handeling

ziel nemen. Het politiek belang drijft dezen Staat hiertoe, in weerwil van zich zelven; de herinneringen aan de ongelegenheden, die het zich op den hals gehaald heeft door de vervolging tegen den Aartsbisschop van Keulen aangerigt, en de vruchten die het Katholicismus uit deze gedenkwaardige worsteling heeft ingeoogst, verkondigen het luid, wat er ook uit den tegenwoordigen geloofsstrijd te wachten is; en het is waarschijnlijk dat het Pruissische gouvernement alles zal aanwenden om zulke gevolgen te voorkomen.

ENGELAND.

LONDEN, 28 Dec. De zinsneden betrekkelijk de slavenquæstie, onlangs door den President der Vereenigde Staten, gebezigd in zijn boodschap aan het Kongres, worden door den *Times* scherp afgekeurd. Dat de *Times* ook in deze quæstie meer uit inzigten van politiek eigenbelang, dan uit een zuiver christelijk beginsel redeneert, behoeft niet herinnerd te worden. Zoo leest men:

»De heer Pierce stelt het geschil over de slavernij voor als afgedaan door de in 1850 getroffen schikking, en vermaant dringend eiken voorstander der Unie om in die schikking te berusten. Maar door haar is niets veranderd dan dat het regt der zuidelijke Staten, hetwelk op de bondsakte steunt, thans in wetsbepalingen uitgedrukt, is opgeschreven is. De abolitionisten ontkennen de wettigheid van dat regt niet, maar beweeren dat het volgens wet mogt zijn. Tegenover de bepalingen der bondsakte en der wet op het achterhalen en uitleveren van weggeloopen slaven, stellen zij een hooger, onbeschreven regt, hetwelk in de vermaarde onafhankelijkheidsverklaring door de stichters der Unie gehuldigd wordt met deze woorden: »Dit zijn waarheden die geen bewijs behoeven: dat alle menschen »gelijk geschapen zijn; dat zij door hunnen Schepper »met zekere onvervreemdbare regten zijn begiftigd, en »dat daaronder behooren het regt op leven, op vrijheid »en op het streven naar geluk." Met deze verklaring voor oogen moeten de abolitionisten niet slechts de slavernij in andere Staten des bonds lijdelijk aanzien; volgens de wet op de weggeloopen slaven moeten zij, wien het denkbeeld zelf van slavernij een onuitsprekelijke gruwel is, de hand leenen om den verbroken slavenketen weder vast te klinken en om den natuurgenoot, die hunne barmhartigheid en regtvaardigheid inroept, weder aan de strengheid van zijn verbitterden meester over te leveren.

»Willen daarentegen de abolitionisten de inspraak van hun geweten volgen in strijd met de geschrevene wet, dan moet of de Unie ontbonden of de zuidelijke aan de noordelijke Staten onderworpen worden. Dit vooruitzigt houdt de bondschap aan de abolitionisten voor, teneinde hen af te schrikken; maar zij had het evenzeer aan de slavenhouders moeten voorhouden. Moest de eene partij hooren dat zij de Unie zou sloopen, door te gehoorzamen aan de wetten der natuur, dan behoorde de heer Pierce aan de andere voor te houden, dat zij, door schending van de wetten der natuur, de Unie met slooping bedreigt. Heeft het zuiden de wet, het noorden heeft de rede aan zijne zijde; waarom wordt alleen van het noorden eene opoffering gevergd? Waarom het noorden uitgenoodigd de stem des gewetens te smoren, en van het zuiden geene herziening der wet gevergd?

»Men heeft ons wel eens gezegd dat instellingen gelijk de slavernij in Noord-Amerika, uit den aard der zaken allengs moeten te niet gaan, en dat het beste was ze aan de nimmer falende werking des tijds over te laten; doch wij vinden in den boodschap van den heer Pierce nergens de strekking om dien afloop te bespoedigen. De waarschuwingen zijner wijsheid schijnen uitsluitend tot de abolitionisten gerigt te zijn, en van hen alleen wordt de opoffering hunner overtuiging gevorderd. Hunne zaak echter is sterk door hare regtmatigheid, door den vooruitgang der publieke opinie en door de toenemende getalsterkte hunner meerderheid."

— De oudste zoon van den overleden Daniël O'Connell, John O'Connell, is te Clonmel in Ierland tot lid van het Parlement gekozen; hij was vroeger gedurende eenige jaren lid van het Lagerhuis.

— De *Times* tracht het thans te doen voorkomen alsof de wederoptreding van Lord Palmerston geenszins het gevolg is van eene schikking naar de denkbeelden des Lords omtrent de buitenlandsche politiek, maar alleen het gevolg van eendragt en onbekrompen vaderlandsliefde, waardoor Lord Palmerston steeds in al zijne handelingen bezield wordt.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 24 Dec. Zijne Eminentie de hoogwaarde heer Prins-Bisschop van Weenen en de hoogwaarde heeren Bisschoppen van Lintz en St. Polten, hebben door eigenhandig schrijven aan den Hoogwaarden Heer Aartsbisschop van Freiburg, hunne innigste deelneming betuigd voor den strijd en het lijden, welke de grijze Opperherder van de Bovenrijnsche Kerkprovincie, met zijne trouwe geestelijken ter verdediging der degelijke regten der katholieke Kerk ondergaat.

— Van Nassau wordt gemeld dd. 23 December, dat, terwijl de berigten uit Wurtemberg gunstig luiden, de strijd in eerstgenoemden staat met de Kerk verder dan ooit van zijne beslechting is en men binnen kort ernstige gebeurtenissen te gemoet ziet.

BERLIJN, 23 Dec. Het verblijf alhier van den Pruisischen gezant aan het Pausselijk Hof, den heer von Usedom, wordt veroorzaakt door het regelen van zaken, die waarschijnlijk voor den afloop des winters niet geëindigd zullen zijn.

— Generaal von Radowitz is heden middag (26 December) overleden. Zijn dood was zacht en zonder smart. Gelijk bereids is gemeld, de geneesheeren twijfelden sinds lang aan zijne herstelling.

— Freiburg, 21 December. Ten einde geene petities ten voordeele van den Aartsbisschop zouden kunnen worden in omloop gebragt, onderwerpt de politie bereids de wandelaars op de openbare straat aan een streng onderzoek; eenige personen zijn ten gevolge daarvan in hechtenis genomen, als zijnde bij hen gevonden verzoekschriften tot den Prins-regent gerigt ter vrijstelling der verdrukte Kerk.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 29 December.

OVERLEDEN (22 Dec.): Wed. M. Lewes, geb. Winter. — (24 Dec.): C. W. Poggenbeek, geb. Muijsken, 52 j.

Heden, 29 Dec, teekende de Thermometer-Schaal Fahrenheit:

's nachts (laagste stand)			16½	graden.
's morgens	8	ure	19	»
's middags	12	»	26½	»
's namiddags	4	»	27½	»

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55¼	Livorno	2/m.	f 88⅝
»	zigt	» 55⅝	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 55	Petersburg	»	» 1.85
»	1/m.	» 55⅜	Weenen	6/w.	» 30
Madrid	3/m.	» 242	Augsburg	»	» 35⅛
Cadix	»	» 242	Frankfort	»	» 98¼
Sevilje	»	» 239	Hamburg	2/m.	» 35 1/16
Bilbao	»	» 240	»	zigt	» 35 [illegible]
Lissabon	»	» 40¾	Londen	2/m.	» 11.55
Porto	»	» 40⅝	»	zigt	» 11.65
Genua	2/m.	» 45½	Rotterdam	»	» [illegible]

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			28 DEC. 4½ u.	gebl.	29 DEC.		4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	62⅝		62	a	62 1/16	62⅝
Dito Dito	3	»	75 1/16		74 3/16	»	74¼	
Dito Dito	4	»	94¼		93 9/16	»	94	93 11/16
O. I. Leening 1844	4	»	94					
Amortis. Syndicaat	3½	»	84					
Handel-Maatschappij	4½	»						
Aand. Rijn-Spoorweg	3½	»			100½			
Aand. Holl. S. M.		»						
Obligatien		»						
BELGIE, Obligatien 1844		»						
Cert. bij de Belg. Bank	2½	»						
Dito bij Rotsch. en Volksv	»	»	51½					
FRANKRIJK, Obligatien	3	»						
SPANJE Nieuwe	1	»	21¼		21½	»	21½	
Dito	3	»	46½					
Dito Binnenl. à 6/m.	»	»	41¼		41 1/16	»	41 [illegible]	
Coup. Bewijzen.			5 1/16		5 1/16	»	5¼	
Amortisable Schuld		»						
PORTUGAL te Londen	5	»	37½		37⅝	»	37¼	37 9/16
Dito uitgestelde		»	43		44			
RUSL. bij Hope en C° 1798 en 1816	5	»	106		107			
Dito Dito 1828 en 1829	»	»	106					
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	»	96¼					
Dito	4½	»	95¼		95			
Dito bij Hope	4	»	89¾		89¼			
Dito bij Stieglitz en C°	»	»	88¾		88¾			
Dito bij id. 5de Serie	4	»	88½					
Cert. te Hamburg	5	»			70½			
Inschrijving in Assignat.	6	»	70½		70½			
Cert. van dito	»	»	70½					
POLEN, Certifikaten	4	»	82¼		82¼		82¼	
Dito Aand. à fl. 500								
Dito met Lot. » 300								
AMERIKA, Bankactien			[illegible]					
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50	f							
OOSTENRIJK, Metalliek	5	pCt.	77 1/16		76 5/16	»	76¼	
Dito 1852	»	»						
Dito 1847	2½	»	39 1/16		39½	»	39 1/16	
Dito 1851	2½	»	39 5/16		39½	»	39 7/16	
Dito 1849	5	»	92½		92½	»	92½	92½
Nat. Bank bij Goll en C°	»	»						
Dito	4	»						
Letter B	5	»	92½		92½	»	92½	92½
Aand. met Loting fl. 500	f							
Nieuwe dito	250	»						
NAPELS, Cert. Lam en Rauwer	5	pCt.						
BRAZILIE te Londen 1824	5	»						
Dito Leening 1843	5	»						
PERU	4½	»	66		65½	»		
MEXICO Nieuwe	3	»	23¼					
VENEZUELA à £ 100	3½	»						
GRENADA à £ 100	2	»	20 1/16		21¼	»		
Dito Uitgestelde	»	»						
ECUADOR à £ 100	»	»						

Mexiko onbepaalde 22, ¼, 21.

Over het algemeen verkeerde onze fondsenmarkt heden in eene zeer flaauwe stemming, ten gevolge van verkooporders welke in de hoofd-binnenl. en buitenl. effekten geëffektueerd werden.

Koers van het Geld. Beleening 3 pCt. Prolongatie 4 pCt. Diskonto 3 pCt.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 28 Dec. Belg. leen. 2½ pc. —, 1840, 1842 4½ pc. 96, 1852, —, Spanje 1—3 pc. 21¼; Binnenl. 3 pc. 41⅛; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 80½.

PARIJS, 28 Dec. Fransche 3 pc. 74.15; 4½ pc. 101.—; Spanje 3 pc. Binnenl. 42; id. 1 pc. 21¾; Russen 4½ pc. —; Met. 5 pCt. —; Romeinsche Leening 1850 93.

LONDEN, 28 Dec. Cons. kont. 93¾ a —; op tijd 93⅞ a —; Braz. 97 a 99; 1829/39 98½ a 99½; 1852 92½ a 93½; Den. 3 pc. 83 a 85; 5 pc. 103 a 105; Ecuad. 4¾ a —; Gren. 21¼ a 21¾; Uitgest. 7¾ a 8; Mexiko Nieuwe 27⅛ a —; Peru 4½ pc. N. 68 a 70; Uitgest. 48 a 50; Rusl. 1822 5 pc. 112 a —; (N.) 4½ pc. 97¾ a 98¼; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 42¾ a 43¼; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 21⅛ a —; 3 pc. 46½ a 46¾; Coup. cert. 4¾ a 5¼; Passive 4⅛ a 4⅞; Holl. 2½ pc. 64½ a —; id. 4 pc. 96 a —; Venez. 30½ a 31; Uitg. 13 a 14; Wissel op Amst. f —.—; 3/m. —.—, Grieken 1824 — a —.

WEENEN, 28 Dec. Met. 5 pc. 93¾; Bank-Aktien 1382; Loten fl. 250 —; Wissel op Londen 11.17; Zilver 15½.

HANDELSBERIGTEN.

ANTWERPEN, 28 Dec. *Koffij.* De markt blijft zeer vast met aanhoudende vraag, en daar er weinig aangeboden wordt, zoo heeft zich de omzet bepaald tot eenige honderd balen Brazil bij verkoop.

Rijst. Heden zijn omgezet 1500 balen ongepeld en 600 balen gepelde Aracan.

Granen. De markt blijft zonder verandering in Tarwe en Rogge.

SCHEEPSTIJDINGEN.

UITGEZEILD:

TEXEL, 28 Dec. T. Wulp, Stad Schiedam, Batavia. — K. Hileke, Bremerhaven, Odessa.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 29 December in lading naar:

Manheim	A. Bauduin, Urania.
Ludwigshaven, Manheim, Heilbronn	J. B. Hanlein, Delphin.
Dusseldorp	A. Grunshauser, Erbherzog Johan.
Rijnhoogte	ARNHEM 28 Dec. [illegible]
	KEULEN 27 [illegible]

ADVERTENTIEN.

ONDERTROUWD: A. SIEWE JUNIOR

met

D. M. PIETERSZ.

AMSTERDAM, 29 Decemb. 1853.

Eenige kennisgeving. (3585)

(3584) Bevallen van eene DOCHTER, G. E. VAN DER DRIFT, Echtgenoote van

A. A. IJZERMANS.

VLAARDINGEN, 27 Dec. 1853.

(3586) De Directie van de BEGRAAFPLAATS VOOR R. K., gelegen bij de Kerk *de Liefde*, te Amsterdam, adverteert dat op heden en overstaan van den Notaris J. P. VAN VIANEN en in tegenwoordigheid van getuigen zijn Uitgeloot:

TWEE AANDEELEN à *f* 500 ieder, uit de Negotiatie ten laste van genoemde Begraafplaats, zijnde

N°. 143. (Honderd Drie en Veertig) en
» 153. (Honderd Drie en Vijftig)

dat dezelve van af 2 Januarij 1854 zullen worden afgelost, in kapitaal met *Vijf* pCt. Premie, tegen intrekking der Aandeelen met derzelver vervallen Coupon; en betaalbaar zijn gesteld, zoomede de Coupons verschijnende 1°. Januarij 1854, ten Kantore van de Kassiers, de Heeren E. & H. VAN CRANENBURGH, te Amsterdam.

AMSTERDAM, 28 December 1853.

RHEUMATISCHE PIJNEN.

Goldberger's Kettingen, nemen in 99 gevallen van de honderd, in zeer korten tijd alle rheumatische pijnen weg en genezen alle rheumatische kwalen. G's. Boekjes worden gratis afgegeven in de onderstaande Depôts.

Een Goldbergsche Ketting die ik bij den Boekhandelaar Romen in Roermonde gekocht heb, heeft mijne vrouw van hevige rheumatische pijnen bevrijd, waaraan zij sedert lang leed, en waartegen alle geneeskundige middelen niets vermogten.

JOH. HISKION.

Broekhuizen bij Echt, Prov. Limburg.

De ECHTE GOLDBERGERSCHE KET

TINGEN zijn in onderstaande Depôts te verkrijgen voor *f* 1.80 — *f* 2.70 — *f* 3.60 en *f* 5.40.

Amsterdam, Verkoophuis.	Helvoetsluis, H. G. v. Steeden.
Akkrum, Pieter K. de Groot.	Hindelopen, David de Jong.
Alkmaar, J. Brongers Gz.	Hilversum, T. de Jongh.
Almelo, C. Rossmark.	„ R. J. J. van Alphen.
„ R. Steenbergh.	Hoogezand, F. M. Dikema.
Amersfoort, A. H. van Ruyven.	Hoorn, L. B. Ruttenberg.
„ J. P. Bruning.	Houtenissen, J. van Brabant.
„ Henkes en C°.	Kampen, Mej. M. Vooght.
Apeldoorn, Bruno Tideman.	Kollum, C. Nihot.
Arnhem, G. W. Tikkel.	Leeuwarden, J. J. van Haagen.
„ G. Holland.	„ A. van Wamel.
„ R. B. de Roos.	Leiden, A. Derks.
„ Grijssel en Visser.	Leerdam, J. J. Giroux.
„ G. Rogmans.	Maastricht, Primavési cadet.
Assen, H. P. A. van Gorcum.	Medemblik, K. H. Idema.
Batavia, S. D. Brandon.	Meppel, J. M. Barth.
Bergen op Zoom, D. Pouwels	Middelburg, Jufvr. J. H. Auwer.
„ C. H. Veraart.	„ J. van de Kamer.
Bolsward, S. S. Oosterbaan.	Nijmegen, Gebr. Swemmelaar.
's Bosch, F. L. Welsch.	Nieuwe Diep, T. Groen.
Boxmeer, G. Muller.	Nieuwalda, P. R. van Calcar.
Breda, Wed. Wiercx Folla.	Oudshoorn, G. v. d. Boom.
„ Kannemans van Dashorst.	Olst, A. v. Enck.
Bodegraven J. B. E. C. Schlatman	Pekel-A, J. T. Feldbrugge.
Delft, J. T. Wagner.	Purmerend, S. J. Veen.
Delfzijl, A. W. C. Keyzer.	Roermond, J. J. Romen.
Deventer, J. Muller	„ P. Hanrath.
„ Wed. S. F. Louwerens.	Rotterdam, J. A. Klinger en C°.
„ G. Ernst.	Schiedam, Mej. A. B. Roepius.
„ H. W. Lenderink.	Sneek, P. T. Potma.
Doesburg, H. Lebbink.	Sittard, Colem Pakbier.
Doetichem, W. J. Raadgeep.	Texel, J. W. Petersen.
Dokkum, A. Schaafsma.	Tiel, L. Uhlfelder.
Dordrecht, J. Veth Jr.	Tilburg, C. H. Domhoff.
Edam, J. F. Akkerboom Jr.	Tholen, T. J. Maas.
„ P. de Boer Pz.	Utrecht, T. Uhlenbroek, Bakkersbrug.
Eindhoven, H. Gruythuyzen Rz.	„ L. J. R. Bosch, Lijnmarkt
Enkhuizen, G. Rienderhoff.	„ A. Grijsels en C°.
Enschedé, M. Zilverberg.	Venlo, C. J. v. Boom (Vader.)
„ Wed. A. Stevens.	Veendam, S. Savenye.
Franeker, K. Drager.	Vianen, M. A. Verkerk.
Goes, C. Vreeke.	Vlissingen, A. M. Kalbfleisch.
„ J. Bouwens.	Wageningen, W. J. Tibout.
Gouda, A. Goedraad.	Weesp, G. G. Brugman.
Gorinchem, H. Boderij.	Winschoten, G. Wasman.
Gorredijk, S. G. Zwart.	Wijhe, Westhoff.
Grave, J. Sterk.	Wijk bij Duurstede, Wed. C. Zorn
Groningen, C. Rikkers.	Zaandam, G. Trans, Apoth.
„ M. Gaasbeek.	Zalt-Bommel, J. G. Bender.
Groenlo, J. H. Huyskes.	„ H. G. Huyskes.
's Hage, Sack en C°.	Zierikzee, C. v. Schaik.
Haarlem, J. P. Karthaus.	Zutphen, J. H. A. Wansleven.
„ J. Larsen.	„ Verkooph. Ulderink.
„ Wed. de Lange en v. Ek.	Zwolle, A. A. v. d. Kolk.
Harderwijk, Wed. G. Tijhoff.	„ G. Elefeld.
Harlingen, P. L. Mirande Pz.	„ J. H. Deckers en C°.
Heerenveen, G. Overdiep.	
Helmond, A. H. Martin.	(3587)

(3579) Ter Drukkerij van het INSTITUUT VOOR DOOFSTOMMEN, komt heden van de pers:

EEN WOORD,

bij gelegenheid der Herstelling van het Mirakuleuse Beeld van

O. L. Vrouwe van 's Hertogenbosch,

door een R. K. Pr.

Op verzoek van Z. D. H. den Aartsbisschop van Utrecht, Apost. Administrator van het Bisdom 's Hertogenbosch vervaardigd, en voorzien met eene *bijzondere* kerkelijke goedkeuring Prijs . . . . 10 Cents.

Verkrijgbaar bij Gebr. VERHOEVEN alwaar mede voorhanden zijn:

MEDAILLES

van O. L. Vrouwe van 's Hertogenbosch, voorstellende het Mirakuleuze Beeld en de Jaartallen van deszelfs ontvlugting uit- en terugkomst binnen 's Hertogenbosch.

ONDERRIGTING EN GEBEDEN BIJ HET HOUDEN EENER

NOVENE,

om door de voorspraak van de onbevlekte Maagd eene bijzondere gunst van den Hemel te verkrijgen etc. Prijs 7½ cts.

VERZAMELING VAN

NOVENEN

of Negendaagsche Oefeningen ter eere der H. Maagd etc. Uit het Italiaansch vertaald, door L. DE SAMBUCY. Prijs 15 ct.

KLEINE UREN MET MARIA.

Naar het Fransch . . . . . Prijs . . . 30 cents.

MYSTERIEN OF GEHEIMEN VAN DEN ROZENKRANS, toegepast op de voornaamste Feestdagen door het jaar; uit nagelatene Schriften van den Hoogwaardigen Pater W. R. VAN ZEELAND, 364 pag. Prijs . . . . 65 cents.

(3553) Bij R. G. J. SLADOOT, te Groningen, is dezer dagen van de pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

KATHOLIJKE

VOLKS-ALMANAK

voor het Jaar 1854.

Zevende Jaargang.

Met een allerkeurigst Mengelwerk, bevattende bijdragen van de Heeren PRUDENS VAN DUYSE. — H. L. TÉTAR VAN ELVEN. — J. N. H. V. D. BERGH. — J. G. ORLANDO. — E. M. V. — Mej. E. en meer anderen. De prijs van dit steeds meer gezocht wordende en gunstig bekend Jaarboekje, met fraaijen gesteendrukten titel en plaat, compres gedrukt en in sierlijken omslag, is slechts

35 CENTS.

VOOR KERK EN SCHOOL.

I. **DE TIEN GEBODEN GODS.** Toepasselijke en leerzame Verhalen over de tien Geboden *f* 0.20
Bij 12 Exemplaren . . . . . . *f* 1.50

II. **WOORDENBOEKJE** voor de uitspraak der Engelsche taal, of eerste beginselen, om goed en zuiver Engelsch te leeren spreken, door A. J. HILLEBRANDS, Schoolonderwijzer in de stad *Holland*, staat *Michigan*, in Noord-Amerika . . . . *f* 0.25
Bij 12 Exemplaren. . . . . » 2.40

III. **MORGEN- en AVONDGEBEDEN**, benevens Oefeningen van Geloof, Hoop en Liefde, en eenige andere gebeden . . . . *f* 0.03
Bij 100 Exemplaren . . . . . . » 2.40

IV. **GEHEIMEN**, ten dienste der Broederschap van den Levenden Rozenkrans . . . . . . *f* 0.05
Bij 100 Exemplaren . . . . . . » 2.50

Onlangs zag het licht en wordt met veel succes gedebiteerd:

COMMUNIEBOEKJE

VOOR GODVRUCHTIGE ZIELEN,

bevattende gebeden op den vooravond van- en op den Communiedag, als: Morgen-, Avond- en Misgebeden, verscheidene godvruchtige Oefeningen bij de H. Communie. Met een plaatje . . . . *f* 0.40
In zwart lederen band of geperst linnen met verguld stempel *f* 0.60. Verguld op snede . . . *f* 0.80

Dit Boekske werd met zeer veel graagte ontvangen, zoodat de eerste aanzienlijke oplage binnen het jaar bijna is uitverkocht en een herdruk eerstdaags noodzaklijk zal zijn. Een bewijs voorzeker, dat ondanks het groote en dagelijks toenemende getal Gebedenboeken, door hetzelve in eene bestaan hebbende behoefte is voorzien.

God is de reinste Liefde,

MIJN GEBED EN MIJNE OVERDENKING,

DOOR

K. VAN ECKARTSHAUSEN.

Derde verbeterde druk, vermeerderd met de Zeven Boetpsalmen, vele Litaniën, enz. Met goedkeuring. Prijs ingenaaid . . . . *f* 1.60
In zwart lederen of gemarmerden band. . . » 2.00
In marokijn, verguld op snede . . . . . » 2.80
In gepersten band, verguld op snede . . . . *f* 3.00

VAN BABYLON NAAR JERUSALEM, door IDA GRAVIN HAHN-HAHN . . . . *f* 1.60
UIT JERUSALEM, door IDA GRAV. HAHN-HAHN *f* 1.30

Voor Billijke Prijzen worden te Koop aangeboden:

2 Exempl. **DE GODSDIENSTVRIEND**, 16 deelen, van deel 54 tot en met deel 69 of jaargang 1845 tot en met 1852.

2 Exempl. **DE KATHOLIEK**, 16 deelen, van deel 7 tot en met deel 22 of jaargang 1845 tot en met 1852.

1 Exempl. **KATH. NED. STEMMEN**, 6 jaargangen van 1847 tot en met 1852.

1 Exempl. **L'UNIVERSITE CATHOLIQUE**, Recueil religieux, Philosophique, Scientifique et littéraire, tome 15, 16, 17 en 18 of jaargang 1843 en 44.

1 Exempl. **REVUE DE BRUXELLES**, etc., beginnende van Julij 1837 tot en met Decemb. 1841, 54 deeltjes.

1 Exempl. **SION**, eine stimme in der Kirche u. s. w. von HERBST und WITTMANN, 14 jaargangen van 1833 tot en met 1846 (van 1845 ontbreken een paar weeknommers.)

1 Exempl. **REPERTORIUM**, fur Katholiches leben u. s. w., jaargang 1841, 42 en 43, von BESNARD ALLIOLI & HORTIG.

Allen ingenaaid bij deelen of jaargangen en zoo goed als nieuw. Te bevragen bij P. H. SAAN, Boekhandelaar te Groningen, mits brieven *franco*.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN is van de pers gekomen en wordt verzonden:

VOLKS-ALMANAK

VOOR

NEDERLANDSCHE KATHOLIEKEN,

in het jaar des Heeren 1854,

BIJ-EEN-GEBRACHT

DOOR

JOS. ALB. ALBERDINGK THIJM

EN

H. J. C. VAN NOUHUYS.

Versierd met twee platen en een belangrijk facsimile door ED. DUJARDIN.

In deze uitgave van den Almanak komt voor eene zoo naauwkeurig mogelijke opgave der VERMEERDERDE BISSCHOPPELIJKE KERKREGELING van de Nederlanden.

Is mede verkrijgbaar te Amsterdam bij alle solide Heeren Boekhandelaren en te

Alkmaar, Hoogvorst.	Hoorn, J. Haubrich.
„ P. Beck.	Horst, van Dijk-Driessen.
Almelo, Sommer.	Lamswaarde, J. van Braband.
Alphen, van Werkhoven.	Leeuwarden, J. O. van Gruyssen.
Amersfoort, Bruning.	„ B. Mulder.
„ Jacobs en Meijer.	„ V. Meursinge.
„ Mej. Wolters.	Leyden, G. J. van Leeuwen.
Arnhem, Meijer.	„ J. W. van Leeuwen.
Barneveld, Andreæ Menger.	Medemblik, N. H. Idema.
Bergen op Zoom, Morgen	Monnickendam, Mej. de Ruyter.
„ van Konteren.	Nijmegen, Pothast.
Berkenrode, Mej. de Jong.	Oldenzaal, F. B. Banning.
Bolsward, in het Liefdegesticht	Oudewater, Wed. de Waal.
„ Wed. Hessing.	Oudenbosch, A. P. Mouw.
„ P. M. Feenstra.	Purmerend, W. A. Makkes.
's Bosch, Gebr. Verhoeven.	Ravensteyn, F. A. v. d. Heuvel.
Breda, J. Hermans.	Roermond, J. J. Romen.
„ van Tuerenhout.	Rotterdam, P. Th. Brasser.
„ H. J. van Wees.	„ J. A. van Belle.
Culenborg, J. Elbers.	Schiedam, W. H. Retering.
„ F. van Langeveld.	Schoonhoven, S. E. van Nooten.
Cuyk, J. van Liadert.	Sneek, Haarmans.
Delft, A. M. van Dijk.	„ Mej. Warnes.
Deventer, A. H. Koestal.	Tiel, Wed. D. R. v. Wermeskerken.
Dokkum, J. J. Hansma.	„ A. van Loon.
„ A. Schaafsma.	„ J. A. Faassen.
Doesburg, J. H. Sommer.	Terborg, R. T. Daamen.
Dordrecht, F. L. Golterman.	Utrecht, J. R. van Rossum.
Edam, Mej. Rietmeijer.	„ W. Maarschalkerweerd.
Enkhuizen, Pannenbakker et C°.	„ Anjelier.
Goes, F. de Fouw.	„ Petit en C°.
Gorinchem, H. Horneer.	„ H. H. van Romondt.
„ W. Stokhuyzen.	„ H. van den Heuvel.
Gouda, G. B. van Goor.	„ H. A. Banning.
Grave, Wed. J. R. van Dieren.	Vlissingen, N. J. Mestdag.
's Hage, Gebr. J. en H. van Langenhuysen.	Weesp, van der Meer.
Groningen, R. G. J. Sladoot.	IJselstein, Mej. M. J. Verhaar.
„ P. M. Saan.	Zevenaar, N. Vermeulen.
Haarlem, Wed. Niesten	Zierkzee, Ochtman.
Harderwijk, Wedding.	„ van Bischoek.
Helmond, L. J. van der Wee.	Zutphen, W. C. Melink.
„ N. M. van den Boom.	Zwolle, J. M. W. Waanders.
Hoorn, Mej. van der Horst.	

VOULEZ-VOUS CONNAITRE L'HISTOIRE DES NATIONS DU GLOBE ET LA CHRONOLOGIE DES SOUVERAINS QUI LES GOUVERNENT DEPUIS L'ORIGINE JUSQU'A CE JOUR, ACHETEZ

L'ATLAS HISTORIQUE, GÉNÉALOGIQUE, CHRONOLOGIQUE ET GÉOGRAPHIQUE DE LESAGE

continué jusqu'en 1853 par M. LE CHEVALIER MARCHAL, archiviste de la ville de Bruxelles.

In-folio atlantique, relié. — Prix: 18 florins.

(L'édition de Paris était du prix de 136 francs.) — Au prix actuel, c'est le cadeau de nouvel an le plus utile que l'on puisse faire.

En LIVRAISONS, l'ouvrage ne coûte que 15 florins.

EN VENTE CHEZ ALEXANDRE DE MAT, rue de la Batterie, 24 bis à Bruxelles et chez MAYER & C° à Amsterdam. (354..)

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever